

Блінов О. А. Модель формування бойових стресових розладів «Хрест» / О.А. Блінов // Інтеграційний розвиток особистості та суспільства: психологічний і соціологічний виміри [Текст] : матеріали II міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 12 червня 2020 року) / за ред. д. ю. н., проф. Аракелян М. Р.; Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – С. 33-35.

*Блінов О.А., кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальних технологій
Національного авіаційного університету*

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ БОЙОВИХ СТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ «ХРЕСТ»

Під час бойової діяльності у військовослужбовців в результаті впливу факторів бойової обстановки можуть виникати порушення психіки, які призводять до часткової або повної втрати їх бойового потенціалу [1].

Для наочного пояснення процесу психотравматизації військовослужбовців нами на основі вивчення спеціальної літератури, авторського досвіду та експертної оцінки розроблена модель формування бойових стресових розладів «Хрест», що складається з наступних структурних елементів:

- факторів бойового стресу (тривалість, інтенсивність, потужність);
- онтогенетичних факторів, до складу яких входять два основні блоки – фізіологічний та психологічний. У фізіологічний блок входить спадковість, вік, спосіб життя, поранення, травми, захворювання та ін. У психологічний блок входить: загроза життю, спрямованість особистості, темперамент, ціннісні орієнтації, характер, здібності, мотиви, інтереси, оцінка, переконання, потреби, освіта, виховання, психологічні механізми захисту, копінг-стратегії, активність особистості, стресостійкість та ін.;
- психосоціальних факторів, до складу яких входить: патріотизм, рівень психологічної підготовки та військово-професійних навичок, упевненість у своєчасній медичній допомозі, надійність зброї, довіра командирам, емоційні

відносини, відповідальність, достовірність інформації, вміння працювати в умовах дефіциту часу, матеріальна забезпеченість, наявність сім'ї та ін.;

- індивідуального бар'єру психічної адаптації;
- рівнів бойового стресу (аларм, резистентності, виснаження);
- проявів бойової психічної травми (деформація особистості, ймовірностей розвитку стресових розладів у вигляді ПТСР, стресових реакцій за МКБ-10, стресових розладів за DSM-V);
- резервів психіки особистості.

З моделлю «Хрест» можна ознайомитися на рис. 1.

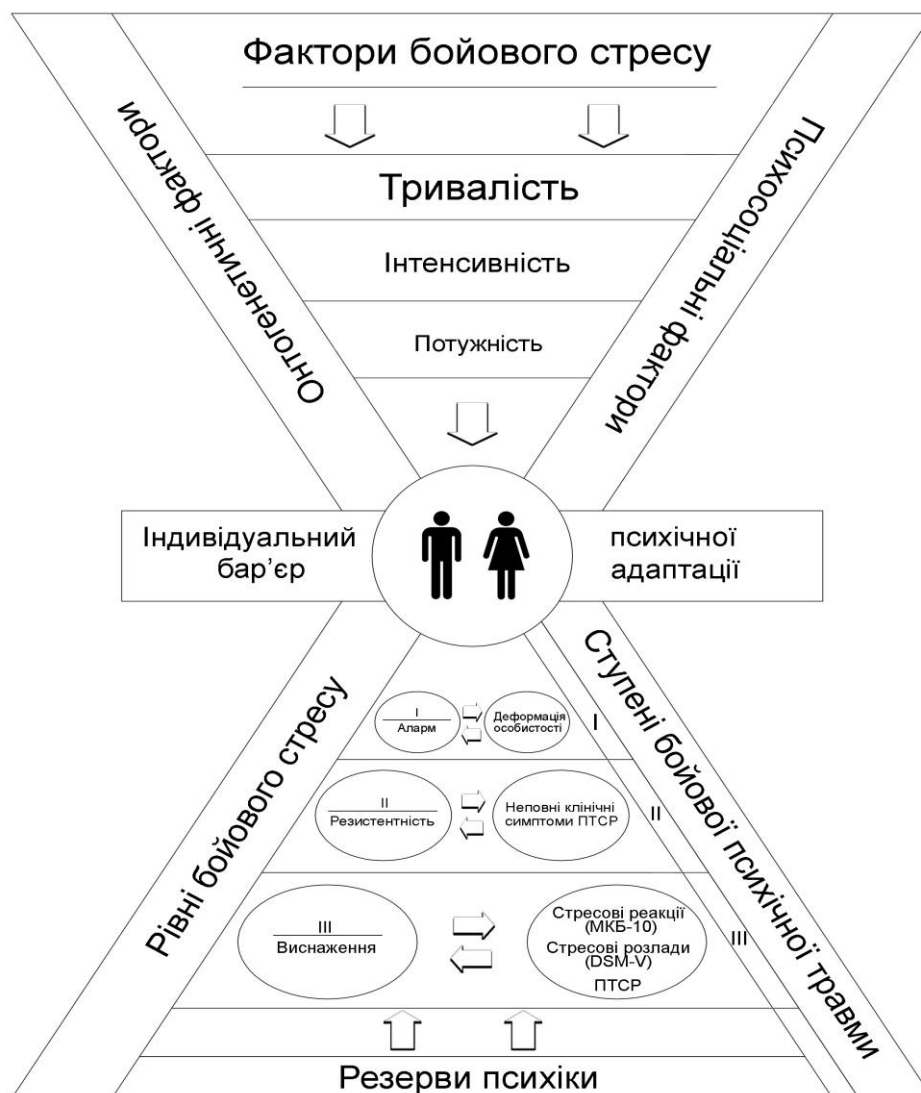

Рис. 1. Модель формування бойових стресових розладів «Хрест»

Таким чином, модель «Хрест» дозволяє комплексно розглядати процес формування бойових стресових розладів, спонукає до усвідомлення проблеми бойової психотравматизації та організації психопрофілактичних і психотерапевтичних заходів.

Список використаних джерел

Блінов О.А. Бойова психічна травма: монографія / О. А. Блінов. – К.: Талком, 2019. – 700 с.